

JAARVERSLAG EXAMENCOMMISSIE

IGO

STUDIEJAAR 2018-2019

Instituut

Instituut voor de Gebouwde Omgeving

Naam voorzitter Examencommissie

Drs. P.C. Bassant

Datum

12-12-2019

Status

Definitief

INHOUDSOPGAVE

1.	Voorwoord	5
2.	Samenstelling en werkwijze examencommissie	6
2.1.	Samenstelling examencommissie	6
2.2.	Faciliteiten van de examencommissieleden en vergaderingen	6
2.3.	Gevoerde overleg met de directie inzake de faciliteiten en de uitkomst daarvan	7
2.4.	Mogelijkheid om onafhankelijk te functioneren	7
2.5.	Trends of aandachtspunten	7
3.	Borgen van de kwaliteit van tentamens	8
3.1.	Verrichte activiteiten door examencommissie om de kwaliteit van toetsen te borgen	8
3.2.	Verrichte activiteiten door toetscommissie om de kwaliteit van toetsen te borgen	8
3.3.	Oordeel van de examencommissie over de activiteiten van de toetscommissie	9
3.4.	Uitgebrachte adviezen en opvolging daarvan	9
3.5.	Trends of aandachtspunten	10
4.	Onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten (voorheen eindkwalificaties)	11
4.1.	Werkwijze van de examencommissie bij het toetsen van de eindkwalificaties zoals beschreven in de OER	11
4.2.	Betrokkenheid 'externen' daarbij	11
4.3.	Bevindingen van de examencommissie daarbij	12
4.4.	Uitgebrachte adviezen en opvolging daarvan	13
4.5.	Trends of aandachtspunten	13
5.	Richtlijnen en aanwijzingen om de uitslagen van tentamens te beoordelen en vast te stellen	14
5.1.	Afgegeven richtlijnen en aanwijzingen	14
5.2.	Uitkomsten/bevindingen bij de toepassing van die richtlijnen	14
5.3.	Trends of aandachtspunten	14
6.	Vrijstellingenbeleid	16
6.1.	Aantallen vrijstellingen	16
6.2.	Trends of aandachtspunten	16
7.	Gevolgde deskundigheidsbevordering/scholing	17
7.1.	Aard en omvang van de activiteiten (collectief en individueel)	17
7.2.	Deskundigheid inzake beoordelen toetskwaliteit (SKE/BKE-certificaten)	17
7.3.	Trends of aandachtspunten	17
8.	Aanwijzing examinatoren	18
8.1.	Benoemingsprocedure en profielschetsen	18
8.2.	Benoeming 'externe' examinatoren	19
8.3.	Trends of aandachtspunten.	19
9.	Betrokkenheid bij accreditaties	20

9.1.	Aard van de betrokkenheid	20
9.2.	Effecten van de betrokkenheid	20
10.	Betrokkenheid bij nieuwe onderwijsactiviteiten	21
10.1.	Aard van de betrokkenheid	21
10.2.	Effecten van de betrokkenheid	21
11.	Beoordeling van programma's op maat	22
11.1.	Ervaringen bij aanvragen van individuele studenten	22
11.2.	Ervaringen bij verzoeken om toestemming minors bij andere instellingen	22
12.	Verstreckte getuigschriften	23
12.1.	Aantal verstreckte getuigschriften	23
12.2.	Trends of aandachtspunten	23
13.	Fraude en preventie	24
13.1.	Geconstateerde fraude en onregelmatigheden bij toetsen	24
13.2.	Praktijken op het gebied van fraude door studenten	24
13.3.	Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door studenten	24
13.4.	Praktijken op het gebied van fraude door examinatoren	25
13.5.	Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door examinatoren	25
13.6.	Trends of aandachtspunten	25
14.	Toetsgerelateerde klachten	26
14.1.	Aantallen toetsgerelateerde klachten en aantal gegronde daarvan	26
14.2.	Trends of aandachtspunten	26
15.	Hoorzittingen examencommissie	27
15.1.	Aantallen hoorzittingen	27
15.2.	Trends of aandachtspunten	27
16.	Aantal beroepszaken CBE	28
16.1.	Aantallen beroepszaken bij CBE hoorzittingen en aantal gegronde daarvan	28
16.2.	Trends of aandachtspunten	28
17.	Overige aangelegenheden	29
18.	Bijlagen	30
18.1	Mandaat toetscommissies	30
18.2.	Checklist afstudeerwerken bachelor	32
18.3	Overzicht BKE/SKE toetscommissieleden en examencommissie	34

1. Voorwoord

Het was wederom een druk jaar voor de examencommissie. Door het terugtreden van twee ervaren leden per 1 september 2018 moest de examencommissie twee nieuwe leden inwerken. Het leidde tot een zekere herverdeling van de verschillende taken. Daarbij kwam naar voren dat het in een aantal gevallen nodig was procedures (verder) uit te schrijven en meer standaardformaten op te stellen voor besluiten. Studenten wisten de weg naar de examencommissie goed te vinden en de commissie moest veel zaken afhandelen. Docenten en onderwijsmanagers vroegen de examencommissie ook geregeld om advies over zaken die de toetsing en beoordeling betroffen. Tevens ging veel tijd zitten in fraudezaken en de activiteiten ten behoeve van de borging van het eindniveau.

In bepaalde periodes was er dan ook sprake van een aanzienlijke werkdruk voor de examencommissie. Niettemin hadden de striktere werkafspraken over de afhandeling van zaken effect. De meeste zaken konden, afhankelijk van de complexiteit, worden afgehandeld binnen twee à vier weken na het in behandeling nemen van de zaak.

Er is met betrekking tot de toetskwaliteit en de beoordeling van het eindniveau vooruitgang geboekt door de opleidingen. Over het geheel kan worden gesteld dat de examencommissie in controle was en zich duidelijk heeft gepositioneerd binnen het instituut. Niettemin zijn er, zoals verderop in het rapport duidelijk zal worden, nog punten ter verbetering. Het werk van de examencommissie is daarmee nooit af.

Drs. P.C. Bassant

Voorzitter examencommissie IGO

12 december 2019

2. Samenstelling en werkwijze examencommissie

2.1. Samenstelling examencommissie

De volgende zeven bacheloropleidingen vielen onder de verantwoordelijkheid van de examencommissie IGO:

Bouwkunde, BOU (voltijd, deeltijd en duaal)
Civiele Techniek, CIV (voltijd, deeltijd en duaal)
Facility Management, FM (voltijd)
Logistics Management, LM (voltijd en deeltijd)
Ruimtelijke Ontwikkeling – Ruimtelijke Ordening en Planologie, ROP (voltijd)
Vastgoed & Makelaardij, V&M (voltijd en duaal)
Watermanagement, WAM (voltijd)

De examencommissie bestond uit acht leden. Voor alle zeven opleidingen binnen het instituut IGO gold dat één docent deel uitmaakte van de examencommissie. Er waren zo directe lijnen naar de opleidingen en elk lid kon fungeren als vraagbaak voor de collega's binnen de eigen opleiding. De voorzitter was als beleidsmedewerker met ook onderwijsgevende taken niet verbonden aan één van de opleidingen. De samenstelling was zo als volgt:

De heer P.C. Bassant, voorzitter, lid sinds 01-09-2013.
De heer P.J.L. Blommaart (CIV) lid sinds 01-09-2016.
De heer R. te Grotenhuis (ROP) lid sinds 01-09-2012.
De heer J. Caspers (FM) lid sinds 01-09-2018.
Mevrouw O.P. van der Molen (LM) lid sinds 01-09-2016.
De heer J. Oegema, vicevoorzitter (V&M) lid sinds 01-09-2013.
Mevrouw N. Beckers (BOU) lid sinds 01-09-2018.
Mevrouw C.D.C. Schmidt (WAM) lid sinds 01-09-2013.

De examencommissie werd vanuit het bedrijfsbureau ondersteund door een ambtelijk secretaris, mevrouw A.A. Dwarka. De voorzitter vervulde in zijn onafhankelijke positie ten opzichte van de opleidingen tevens de rol van extern lid. Met ingang van 1 september 2019 wordt deze rol anders ingevuld.

2.2. Faciliteiten van de examencommissieleden en vergaderingen

Er was in totaal 2.6 fte beschikbaar voor de examencommissie. Daarvan was 0.4 fte voor de voorzitter, 1.4 fte voor het totaal der leden en 0.8 fte voor de ambtelijk secretaris. Deze toegekende tijd volstond voor het naar behoren uitvoeren van de wettelijke taken. Er was ook voldoende budget voor scholing e.d. Het gebrek aan geschikte ruimtes voor hoorzittingen en vergaderingen was af en toe wel een probleem voor de examencommissie.

De examencommissie vergaderde in principe om de twee weken, waarbij één keer per maand aanvragen voor getuigschriften werden behandeld. Er zijn in totaal 20 vergaderingen gehouden in het studiejaar 2018-2019. De vergaderingen dienen vooral om algemene richtlijnen en procedures te bespreken, werkafspraken te maken en informatie uit te wisselen. Binnen de examencommissie zijn

de verschillende taken (aanvragen extra kansen, klachten, fraudemeldingen et cetera) verdeeld over subcommissies die in afzonderlijke overleggen zaken bespreken en besluiten formuleren. Daarbij onthouden de leden zich van de behandeling van zaken waarbij zijzelf of hun opleiding betrokken zijn. Complexe zaken of zaken die niet passen binnen de vastgestelde procedures kunnen op de vergadering van de voltallige examencommissie worden voorgelegd. Die vergaderstructuur leidt tot een efficiënte manier van werken.

2.3. Gevoerde overleg met de directie inzake de faciliteiten en de uitkomst daarvan

Het streven was één keer per kwartaal te overleggen met de directie. Dit jaar zijn er drie kwartaal overleggen geweest. Daarbij zijn zaken besproken die van belang waren voor het functioneren van de examencommissie zoals een eigen budget en de bezetting. Met name zijn de consequenties besproken van het per 1 september 2019 onderbrengen van de masteropleidingen van de Academie voor de Bouwkunst (RAvB) bij de examencommissie IGO. Verder zijn organisatorische zaken rondom toetsing besproken die speelden op instituutsniveau zoals problemen met het toetsrooster en digitale toetsen.

De examencommissie ervoer de overleggen met de directie als constructief. Er konden ook werkbare afspraken worden gemaakt over een budget voor zaken als scholing, zodat dit geen probleem meer vormt.

2.4. Mogelijkheid om onafhankelijk te functioneren

De examencommissie ervaart dat zij haar borgingstaak op onafhankelijke wijze kan verrichten. De verhouding tussen de examencommissie en de verschillende partijen binnen het instituut is goed. Er vond regelmatig overleg plaats met het bedrijfsbureau, studentzaken, de opleidingen en de directie. Daarbij stond telkens duidelijk voorop dat de examencommissie partijen kan consulteren, maar eigenstandig beslist. Het is een positionering die ook geen discussie geeft.

Wel blijft de examencommissie van mening dat de nu geldende benoemingsduur van een jaar langer zou moeten zijn, omdat het een belemmering kan vormen voor een onafhankelijke opstelling.

2.5. Trends of aandachtspunten

Een punt van aandacht is dat de leden, zoals afgesproken met het management, op donderdagmiddag vrijuit beschikbaar zijn voor overleggen en vergaderingen in het kader van hun werk voor de examencommissie. Ondanks de gemaakte afspraken hierover waren leden nog wel eens verhinderd, doordat zij geacht werden aanwezig te zijn bij teambijeenkomsten of lesactiviteiten.

De RAvB-opleidingen kennen een geheel eigen systematiek van toetsing die sterk verschilt van de bacheloropleidingen. De borging hiervan vraagt om aangepaste procedures die voor een deel nog moeten worden ontwikkeld. Naar verwachting zal hier het komende studiejaar veel tijd mee gemoeid zijn.

De heer P. Vader heeft zich bereid verklaard met ingang van 1 september 2019 toe te treden als extern lid. Hij is werkzaam bij de Hogeschool Zeeland en heeft veel ervaring met examencommissies. De examencommissie beoogt zo haar werkwijze te toetsen aan een 'critical friend' en de externe validatie te versterken.

3. Borgen van de kwaliteit van tentamens

3.1. Verrichte activiteiten door examencommissie om de kwaliteit van toetsen te borgen

Elke opleiding binnen IGO heeft een toetscommissie. De toetscommissies voeren onder mandaat van de examencommissie controles uit op de kwaliteit van de toetsen en rapporteren daarover aan het management en de commissie.¹ Incidenteel heeft de examencommissie naar aanleiding van klachten zelf toetsen en beoordelingen onderzocht of de toetscommissie verzocht nader onderzoek te verrichten.

De examencommissie en de onderwijsmanager kregen kwartaalrapportages van de toetscommissies met hun voornaamste bevindingen. De kwartaalrapportages zijn bedoeld om de vinger aan de pols te houden en snel bij te kunnen sturen. De verantwoordelijkheid voor het oplossen van eventuele problemen ligt uiteraard bij het management. De examencommissie signaleert en monitort welke acties worden ondernomen. Als er urgente zaken naar voren kwamen nam de examencommissie dit direct op met de onderwijsmanagers.

De examencommissie heeft met alle opleidingen gesprekken gevoerd over de bevindingen uit de jaarverslagen van de toetscommissies en haar eigen bevindingen omtrent de kwaliteit van de toetsing. De gesprekken waren met de voorzitter van de toetscommissie en de onderwijsmanager. Dit jaar waren vaste gesprekspunten:

- de uitvoering van het mandaat en de bezetting van de toetscommissie
- de opvolging van adviezen gegeven door de toetscommissie en/of de examencommissie
- de toetsing van het eindniveau
- de beoordeling van de stage

Verder hecht de examencommissie veel waarde aan kennisuitwisseling tussen de toetscommissies binnen IGO. Om dit te bevorderen heeft de examencommissie drie gezamenlijke bijeenkomsten met de toetscommissies georganiseerd. Op die bijeenkomsten zijn ervaringen met de uitvoering van het mandaat en het uitvoeren van toetsanalyses uitgewisseld. Er is een keer gezamenlijk een aantal afstudeerwerken van verschillende opleidingen gekalibreerd aan de hand van de kwaliteitscheck afstudeerprotocol. En op vergelijkbare wijze is een aantal stagewerken uit het derde jaar gekalibreerd.

3.2. Verrichte activiteiten door toetscommissie om de kwaliteit van toetsen te borgen

De toetscommissies hebben als taak in een vierjaarlijkse cyclus alle toetsen van de opleiding, inclusief de minoren en keuzevakken die de opleiding aanbiedt, te controleren op transparantie, validiteit en betrouwbaarheid. Verder horen zij volgens het mandaat jaarlijks minimaal acht werken op eindniveau te screenen. De planning daarvan wordt jaarlijks besproken met de examencommissie. Er wordt dan onder meer gekeken of er sprake is van nieuwe onderdelen die voorrang moeten krijgen of specifieke onderdelen die extra aandacht behoeven.

Het lukte de toetscommissies niet altijd alle geplande toetsanalyses uit te voeren. In enkele gevallen is er in overleg met de examencommissie tussentijds besloten de planning aan te passen wegens tijdgebrek. Er konden zo toch genoeg verschillende toetsen worden onderzocht om een

¹ Voor het mandaat zie bijlage 18.1.

representatief beeld te krijgen van de kwaliteit. Alle toetscommissies hebben werken op eindniveau gescreend, maar het lukte slechts twee opleidingen, FM en LM, volgens afspraak minimaal acht werken te screenen.

3.3. Oordeel van de examencommissie over de activiteiten van de toetscommissie

De examencommissie ziet in vergelijking met voorgaande jaren een duidelijke vooruitgang. Er waren dit jaar nog af en toe problemen met de bezetting van de toetscommissies, maar die konden steeds opgevangen worden. De kwartaalrapportages door de toetscommissies kwamen ook tijdiger en waren vollediger. Uit de rapportages blijkt dat de toetscommissies hun taak consciëntieus hebben uitgevoerd. Op basis van hun analyses hebben ze duidelijke adviezen gegeven ter verbetering van zowel individuele toetsen als het toetsprogramma als geheel.

Een aantal punten komt over een vrij brede linie naar voren:

-Het vooraf analyseren van toetsen blijkt het meest vruchtbaar te zijn. Een knelpunt daarbij is echter dat niet alle docenten hun toetsdossiers tijdig aanleveren. Bij een analyse achteraf komen toetscommissies er dikwijls niet aan toe om het jaar daarop te controleren in hoeverre hun aanbevelingen zijn uitgevoerd. In gevallen waarin zij dat wel doen blijkt soms dat er weinig is veranderd. Het is een punt dat ook aan de orde kwam in het jaarlijkse overleg van de examencommissie met de onderwijsmanager en toetscommissie.

-De uitwerking van leerdoelen en beoordelingscriteria behoeft in een aantal gevallen nog aandacht. Het volgen van een BKE-traject, waarin dat als opdracht meegenomen kan worden, blijkt een goede remedie te zijn.

-Bij groepsopdrachten is niet altijd duidelijk genoeg hoe studenten individueel worden getoetst. De toetscommissies hebben hier in een aantal gevallen op gewezen en geadviseerd de cursuswijzers aan te passen. Het is een punt dat in het verleden ook al eens is gesignaleerd door de examencommissie.

-Een aantal toetscommissies geeft aan dat bij de beoordeling van de stage meer kalibratie nodig is tussen de beoordelaars.

-Verschillende toetscommissies gaven aan behoefte te hebben aan een tijdschema voor de uit te voeren activiteiten. De examencommissie heeft dit daarom toegevoegd aan het mandaat voor het komende jaar.

Verder signaleerde de toetscommissie wederom problemen met (project)opdrachten die te weinig veranderen in de loop der jaren. Aangezien dit al eerder was gemeld, heeft de examencommissie nog eens dringend geadviseerd de opdrachten te vernieuwen, wat nu gaat gebeuren.

3.4. Uitgebrachte adviezen en opvolging daarvan

De examencommissie heeft het management geadviseerd er strikter op toe te zien dat de toetsdossiers tijdig op orde zijn en dergelijke zaken expliciet mee te nemen in de functioneringsgesprekken met docenten. Bij een aantal opleidingen is al duidelijke vooruitgang geboekt op dit punt, maar het behoeft toch nog aandacht. Aansluitend daarop is voor een effectief functioneren van de toetscommissie betrokkenheid en steun van de onderwijsmanager nodig. De examencommissie heeft hier al eerder op gewezen, toch bleek dit soms onvoldoende het geval te zijn.

De examencommissie heeft geadviseerd om bij het ontwikkelen van nieuw onderwijs nadrukkelijk de SKE-ers te betrekken. De positie van de SKE-ers binnen het instituut begint ook meer vorm te krijgen. Er waren dit jaar meerdere netwerkbijeenkomsten bij IGO voor (aankomende) SKE-ers. De examencommissie heeft hier een aantal malen aan deelgenomen om geïnformeerd te blijven.

De examencommissie heeft het opleidingsmanagement geadviseerd erop toe te zien dat ook de beoordelingen van de stage regelmatig worden gekalibreerd. Bij een aantal opleidingen bleek dit al het geval te zijn en andere opleidingen hebben hier inmiddels maatregelen op genomen.

3.5. Trends of aandachtspunten

De trend om grotere blokken te vormen maakt dat het aantal toetsen afneemt. Enerzijds zou dit het werk van de toetscommissies moeten verlichten. Anderzijds leidt het juist tot een verzwaring van hun adviserende en controlerende taak doordat de toetsen complexer worden. Er blijft dan ook aandacht geboden dat de toetscommissies voldoende tijd krijgen om hun taken adequaat uit te voeren.

De examencommissie wil verder aandacht vragen voor de consequenties van grotere blokken voor de studeerbaarheid en voor de scholing van docenten, waarvan het meer afstemming en toetsdeskundigheid vraagt.

De examencommissie zal het punt van de individuele beoordeling opnemen met het management en adviseert eventueel een onderwijskundige in te zetten om dit te verbeteren.

De examencommissie acht het raadzaam, vanwege de geconstateerde problemen, expliciete regels over het vernieuwen van (project)opdrachten op te nemen in het toetsbeleid. Het is een punt dat al is besproken met de directie en meegenomen kan worden in het nieuw te ontwikkelen toetsbeleid van het instituut.

Bij de opleidingen BOU, CIV en LM behoeft de relatie tussen de verschillende opleidingsvarianten (voltijd/deeltijd/duaal) aandacht. De examencommissie constateert dat de voltijdopleidingen enerzijds en de deeltijd/duale opleidingen anderzijds uit elkaar groeien en dat bij de toetscommissies onduidelijkheid bestaat over de verantwoordelijkheden. De onduidelijke structuur brengt het risico met zich mee dat de eindkwalificaties uiteen gaan lopen.

Het model waarbij iedere opleiding haar eigen toetscommissie heeft lijkt vooralsnog het meest effectief te zijn, doordat de leden de opleiding inhoudelijk en organisatorisch goed kennen. De gezamenlijke deskundigheidsontwikkeling en de uitwisseling van best practices tussen toetscommissies kan echter versterkt worden.

4. Onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten (voorheen eindkwalificaties)

4.1. Werkwijze van de examencommissie bij het toetsen van de eindkwalificaties zoals beschreven in de OER

De examencommissie zet verschillende instrumenten in om de toetsing van de eindkwalificaties te borgen. De examencommissie onderzoekt of het afstudeerprogramma, zoals het is omschreven in het OER, in haar geheel alle te behalen eindkwalificaties toetst. Ook controleert de examencommissie jaarlijks of de beoordelingsprocedures beschreven in de handleidingen van de afstudeerstage en andere onderdelen op eindniveau duidelijk genoeg zijn en een adequate toetsing waarborgen conform het toetsbeleid. Om tijdig advies te kunnen geven woont de examencommissie bovendien het jaarlijkse overleg van de afstudeercoördinatoren binnen IGO bij.

Daarnaast heeft de examencommissie steekproefsgewijs een aantal afstudeerzittingen bijgewoond en gekeken in hoeverre de zitting en de beoordeling volgens het vastgestelde protocol verliepen. En er is een aantal kalibratiesessies bijgewoond om een beeld te krijgen van de wijze waarop opleidingen kalibreren, aangezien dit een belangrijk instrument is om de betrouwbaarheid van de beoordelingen te verhogen.

De examencommissie heeft verder steekproefsgewijs van alle opleidingen minimaal twee afstudeerwerken gescreend aan de hand van een checklist. Daarmee wordt aan de hand van algemene hbo-criteria een globaal oordeel geveld of het werk voldoende is of niet. En er wordt gecontroleerd of de voorgeschreven procedures voor een beoordeling op eindniveau correct zijn uitgevoerd.² Daarbij is gekozen voor scripties die waren beoordeeld met een cijfer rond de 6, aangezien hier vaak de meeste discussie over is.

De toetsing van onderdelen op eindniveau buiten de afstudeerstage is eveneens onderzocht door de examencommissie. De opleiding V&M heeft dit studiejaar zes losse cursussen op eindniveau in het derde jaar vervangen door een integraal project, VEMRM11. De examencommissie heeft als observator de eerste assessments van dit nieuwe project bijgewoond.

De toetscommissies hebben, met uitzondering van V&M, nog eens minimaal vier werken op eindniveau gescreend aan de hand van de genoemde checklist. De toetscommissie van FM heeft daarbij dit jaar de aandacht gericht op de onderdelen op eindniveau in het derde jaar. De toetscommissie van V&M heeft één afstudeerwerk intensief gescreend. Daarnaast heeft zij veel tijd en aandacht gestoken in de ontwikkeling en voorbereiding van het assessment voor VEMRM11.

De examencommissie heeft zo voor de verschillende opleidingen een beeld gekregen van het afstudeerprogramma dat in zijn geheel de eindkwalificaties toetst.

4.2. Betrokkenheid 'externen' daarbij

Alle opleidingen binnen IGO werken met zogenaamde extern deskundigen die bij de afstudeerzittingen mede beoordelen. De opleiding FM zet ze ook in bij beoordelingen op eindniveau in het derde jaar. De extern deskundigen zijn door de examencommissie benoemde examinatoren met actuele ervaring op minimaal hbo-niveau in het beroepenveld. Ze worden net als de andere examinatoren ingewerkt en jaarlijks bijgeschoold door kalibratiesessies bij te wonen.

² Zie bijlage 18.2 voor de checklist.

Verder wonen alle opleidingen landelijke overleggen bij waarin afstemming plaatsvindt over de eindkwalificaties.

4.3. Bevindingen van de examencommissie daarbij

De procedures in de afstudeerhandleidingen waren duidelijk omschreven en voldeden aan de eisen. De dekking van de eindkwalificaties met de gebruikte beoordelingsformulieren bleek afdoende verantwoord te zijn. Wel viel het de examencommissie op dat sommige opleidingen nogal complexe formulieren hanteren voor de beoordeling, waardoor het eindcijfer lastig navolgbaar is. Verder was niet bij alle opleidingen duidelijk in hoeverre het mogelijk is bepaalde onderdelen van het rapport te compenseren. Bij de opleiding LM trof de examencommissie een nieuw onderdeel 'Discussie' aan, waarvan niet direct duidelijk was hoe dit werd meegenomen in de beoordeling.

Uit de observaties van de afstudeerzittingen kwam naar voren dat de vastgestelde protocollen voldeden en over het algemeen op correcte wijze werden uitgevoerd. De examinatoren hadden het afstudeerwerk ieder voor zich vooraf bestudeerd en beoordeeld en voorafgaand aan de afstudeerzitting vond overleg plaats om de oordelen af te stemmen. De uiteindelijke beoordelingen werden mondeling adequaat onderbouwd. Het volledig invullen van de beoordelingsformulieren blijft echter een punt van aandacht, mede doordat hier tijdens de zitting soms weinig tijd voor is. Hoewel volgens de protocollen de begeleider/1e lezer bij de afstudeerzitting, in verband met de objectiviteit, vooral de rol van technisch voorzitter moet vervullen, bleek dit niet altijd het geval te zijn. De opleiding FM werkte daarom vanaf juni als enige opleiding met een commissie uitsluitend bestaande uit een tweede lezer en een extern deskundige. De eerste evaluaties wijzen erop dat deze opzet goed voldoet.

Bij de kalibratiesessies die de examencommissie bijwoonde kwamen enkele keren vrij grote verschillen in beoordeling naar voren, doordat examinatoren andere accenten legden. Bij afstudeerzittingen wordt na een uitwisseling van gezichtspunten vrijwel altijd weer consensus bereikt. Maar het onderstreept toch het belang van kalibratiesessies om dergelijke interpretatieverschillen rond de beoordeling te verkleinen. De examencommissie betreurt het dan ook dat bij sommige opleidingen een deel van de examinatoren niet deelnam aan de kalibratiesessies.

Na observatie van het assessment van VEMRMI11 door de examencommissie was de conclusie dat de beoordeling zorgvuldig verliep, maar dat de procedure strakker moest worden uitgelijnd en dat het raadzaam zou zijn meer tijd uit te trekken voor het assessment.

Uit de screening van de werken op eindniveau door zowel de toetscommissies als de examencommissie zelf kwam een aantal vrij algemene punten naar voren:

- Het volledig en correct invullen van de beoordelingsformulieren verdient nog steeds aandacht. Met name waar het de beoordeling van het functioneren betreft, aangezien de kwaliteit van het advies van de bedrijfsbegeleider nogal wisselend is.
- Bij opleidingen binnen IGO die rubrics inzetten voor de beoordelingen wordt soms nagelaten hier nog een concrete toelichting bij te geven.
- Bij verschillende van de gescreende werken lieten vormeisen als taalgebruik en bronvermelding te wensen over.
- Bij een aantal opleidingen mogen sommige onderdelen van het verslag onvoldoende zijn. Er lijkt een ongeschreven consensus te zijn hoe die compensatie verloopt, maar het zou wenselijk zijn dat meer te expliciteren.

De toetscommissies zijn kritisch, maar betonen zich over het algemeen akkoord met de gegeven beoordelingen. De screenings leiden in slechts enkele gevallen tot een oordeel volgens de checklist dat lager uitvalt. De examencommissie komt tot eenzelfde conclusie. Daarbij moet in ogenschouw worden genomen dat de screening beperkt van opzet is en dat speciaal de mogelijke discussiestukken eruit zijn gelicht. De toetscommissies noch de examencommissie hebben aanwijzingen gevonden dat de beoordelingen van deze scripties structureel te hoog zouden zijn. De examencommissie beschouwt de gevonden verschillen als incidenten. Voor de examencommissie is het dan ook geen aanleiding om het eindniveau in twijfel te trekken, maar wel om nogmaals aandacht te vragen voor kalibratie.

De toetscommissie van WAM was uitgesproken kritisch over het niveau van de door haar gescreende afstudeerwerken. De opleiding heeft echter veranderingen in gang gezet om dit te verbeteren en de examencommissie heeft vertrouwen in het proces dat zo loopt.

De examencommissie komt op grond van het geheel van haar bevindingen tot de conclusie dat het eindniveau en de toetsing ervan bij de opleidingen binnen IGO momenteel afdoende is geborgd.

4.4. Uitgebrachte adviezen en opvolging daarvan

De opleiding LM heeft op advies van de examencommissie een instructie gemaakt voor de examinatoren voor de beoordeling van het onderdeel Discussie. Voor het assessment van VEMRMI11 heeft de examencommissie enkele praktische adviezen gegeven die direct zijn overgenomen.

Verder heeft de examencommissie de opleidingen al eerder geadviseerd een proces te regelen dat garandeert dat de beoordelingsformulieren correct en volledig worden ingevuld. Het punt is in gesprekken dit jaar nogmaals onder de aandacht gebracht van de onderwijsmanagers en de directie. De examencommissie ziet vooruitgang op dit punt maar het is nog niet voldoende.

4.5. Trends of aandachtspunten

Om de onderlinge verschillen in beoordelingen te verkleinen is het van belang dat het opleidingsmanagement erop toeziet dat alle examinatoren de kalibratiesessies bijwonen. Grote verschillen in beoordeling zouden structureel eruit gelicht moeten worden en achteraf geanalyseerd, om daar lering uit te trekken. Temeer nu door de groei van de opleidingen steeds meer nieuwe, minder ervaren examinatoren worden ingezet.

Er dient een striktere controle te komen op de kwaliteit van de ingevulde beoordelingsformulieren. Onderwijsmanagers dienen examinatoren die dit niet correct of onvolledig invullen daarop aan te spreken, aangezien het tot verlies van de bevoegdheid kan leiden.

De examencommissie adviseert de opleidingen concrete afspraken te maken hoe om te gaan met vormeisen voor het verslag als correct taalgebruik, bronvermelding en dergelijke, zoals bv. de opleiding V&M die hanteert. Verder adviseert de examencommissie te expliciteren welke onderdelen van het verslag beslist voldoende moeten zijn en niet gecompenseerd kunnen worden.

5. Richtlijnen en aanwijzingen om de uitslagen van tentamens te beoordelen en vast te stellen

5.1. Afgegeven richtlijnen en aanwijzingen

In hoofdstuk 10 van de Onderwijs- en Examenregeling (OER) zijn instituutsbrede richtlijnen en aanwijzingen voor het bekend maken van resultaten en de mogelijkheden tot inzage voor studenten uitgewerkt. De mogelijke toetsvormen waren vastgelegd in een gedetailleerde lijst. De toetsvorm behorende bij een bepaalde cursus lag eveneens vast in het OER. De cesuur kon alleen in uitzonderingsgevallen achteraf worden aangepast als zich fouten voordeden in een toets. Daarbij gold als richtlijn dat bij relatief kleine aanpassingen waarbij de toetsmatrijs intact bleef, de voor de toets verantwoordelijke examinator dit in overleg met een collega kon vaststellen. Alleen als zich ingrijpender problemen voor bleken te doen bij een toets, moest dit worden gemeld bij de examencommissie die dan, eventueel na advies van de toetscommissie, kon besluiten of de toets nog geldig was.

Wat de afname van toetsen betreft golden speciale richtlijnen voor digitale toetsen en beoordelingen op eindniveau. Bij digitale toetsen moest de toegang tot internet zijn geblokkeerd, dan wel moest met een monitoringprogramma direct zichtbaar zijn welke programma's studenten gebruikten tijdens de toets. Voor beoordelingen op eindniveau gold als richtlijn dat deze door minimaal twee examinatoren moesten zijn vastgesteld.

Een algemene richtlijn voor toetsen en opdrachten was dat ze voldoende moesten verschillen van voorgaande toetsen en opdrachten en ook proeftoetsen, zodat studenten niet een voldoende konden behalen door zaken uit hun hoofd te leren waar begrip werd gevraagd of door eenvoudigweg zaken te kopiëren van voorgangers.

5.2. Uitkomsten/bevindingen bij de toepassing van die richtlijnen

De hoge mate van detaillering in toetsvormen leidde nogal eens tot formele verzoeken aan de directie om aanpassing van de toetsvorm achteraf, terwijl er inhoudelijk weinig veranderde in de toetsing. De richtlijn voor relatief kleine aanpassingen in de cesuur bleek goed te voldoen.

De beveiliging van digitale toetsen was op orde, maar door de getroffen maatregelen deden zich wel eens problemen voor bij het opstarten. De examencommissie heeft er daarom nogmaals op aangedrongen bij de opleidingen dat de verantwoordelijke docent aanwezig is bij de start om eventuele problemen op te lossen.

In één geval bleek het praktisch niet haalbaar te zijn bepaalde opdrachten die in het derde jaar op eindniveau werden afgenomen conform de richtlijn allemaal door twee examinatoren te laten beoordelen. In overleg met de opleiding is toen besloten dat alleen cijfers rond de 6 door een tweede examinator zouden worden gecontroleerd. Hier kwamen geen bijzondere afwijkingen bij naar voren.

Bij de kennistoetsen zijn er geen problemen geconstateerd met betrekking tot het hergebruik van oude opgaven. Bij een aantal projectopdrachten bleek echter dat deze opdrachten, ondanks dat de examencommissie al eerder had aangedrongen op het vernieuwen ervan, met slechts minimale wijzigingen opnieuw werden gebruikt.

5.3. Trends of aandachtspunten

Mede op aandringen van de examencommissie wordt de lijst met mogelijke toetsvormen ingekort. De verwachting is dat het juist meer duidelijkheid zal creëren.

De examencommissie heeft bij het bedrijfsbureau en de directie aangegeven dat meer technische ondersteuning voor examinatoren bij het inrichten van digitale toetsen wenselijk is.

De examencommissie zal nog nadrukkelijker in gesprek gaan met het management van de opleidingen over het toezicht op het vernieuwen van (project)opdrachten en toetsen. Voor de toetscommissies blijft dit een aandachtspunt in hun analyses.

6. Vrijstellingenbeleid

6.1. Aantallen vrijstellingen

De examencommissie heeft van in totaal 58 studenten vrijstellingsverzoeken ontvangen voor het afleggen van één of meer tentamens. Het ging daarbij om in totaal 367 cursussen waarvoor vrijstelling werd aangevraagd. Van 4 studenten is het verzoek (deels) afgewezen, dit ging om in totaal 7 cursussen.

De onderstaande tabel toont het totale aantal vrijstellingen dat de afgelopen jaren is toegekend:

	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
Verleende vrijstellingen	367	551	474	983 ³

Het totale aantal vrijstellingen wordt sterk beïnvloed door het aantal studenten in versnelde routes op basis van vooropleiding. Het overgrote deel van de toegekende vrijstellingen dit jaar (88%) betrof studenten in deze routes. De fluctuaties worden ook veroorzaakt door incidentele gevallen van studenten die overstappen van een andere opleiding en veel vrijstellingen krijgen.

De opleiding Bouwkunde (voltijd + duaal) kent een versnelde route met een aantal vrijstellingen voor studenten met een diploma van een verwante mbo-opleiding. Deze studenten kunnen een deel van de vrijstellingen verkrijgen door het behalen van een voldoende resultaat voor een onderwijseenheid van een hoger niveau.⁴ De opleiding Logistiek en economie (voltijd) kent een versnelde route voor studenten met een vwo-diploma.⁵ Deze vrijstellingsregelingen zijn afgestemd met de examencommissie en door haar goedgekeurd.

6.2. Trends of aandachtspunten

De examencommissie beziet jaarlijks bij de curriculumbesprekingen of er aanpassingen nodig zijn in de afspraken over vrijstellingen voor de versnelde routes. Daarbij wordt gekeken naar de mogelijke gevolgen van veranderingen in het curriculum en of eventueel ontwikkelingen bij de vooropleidingen aanleiding geven tot aanpassingen. Dit jaar waren er geen wijzigingen nodig.

Bij de overige verzoeken heeft de examencommissie allereerst gekeken naar het begeleidende advies van de opleiding. In het merendeel van de gevallen was de onderbouwing van het advies in combinatie met de aangeleverde stukken afdoende om een besluit te kunnen nemen. Een enkele keer moest de examencommissie vragen om een uitgebreidere onderbouwing of gecertificeerde bewijzen van het behalen van resultaten.

³ Dit is een correctie op het jaarverslag 2015-16. Daar stond abusievelijk 1153.

⁴ Zie artikel 10.2.2 lid c van de Hogeschoolgids IGO-Bachelor 2018-2019.

⁵ Zie artikel 10.7.2 lid c van de Hogeschoolgids IGO-Bachelor 2018-2019.

7. Gevolgde deskundigheidsbevordering/scholing

7.1. Aard en omvang van de activiteiten (collectief en individueel)

De jurisprudentie rond besluiten van examencommissies werd gevolgd en een aantal malen besproken binnen de examencommissie. In verband met de nieuwe privacy wetgeving is een bijeenkomst belegd met de functionaris gegevensbescherming/privacy, waarop een aantal vraagstukken op dat gebied zijn besproken die het werk van de examencommissie raken. De nieuwe leden hebben de interne training voor leden examencommissies gevolgd.

7.2. Deskundigheid inzake beoordelen toetskwaliteit (SKE/BKE-certificaten)

De examencommissie telde twee leden met BKE en een lid met een master innoverend leren (en toetsen). Volgens de planning behalen in 2019-2020 nog eens vier leden de BKE en minstens één lid de SKE. Met uitzondering van FM hadden alle toetscommissies minstens één lid met SKE. De toetscommissie van FM had wel twee leden met BKE. Voor een volledig overzicht zie bijlage 18.3

7.3. Trends of aandachtspunten

De opleidingen zijn allemaal bezig met BKE/SKE-trajecten. In 2021 moeten alle docenten, dus ook toetscommissieleden, minimaal BKE hebben. Verscheidene toetscommissieleden zijn nu ook bezig met BKE/SKE-trajecten. Maar de examencommissie acht het van belang dat het tempo van de scholing wordt opgevoerd, zeker waar het de bezetting van de toetscommissies betreft.

8. Aanwijzing examinatoren

8.1. Benoemingsprocedure en profielschetsen

De gevolgde procedure is dat de onderwijsmanagers aan het begin van het studiejaar de actuele gegevens verstrekken aan de examencommissie van de docenten die zij willen laten benoemen als examinator. De examencommissie controleert dan of de kandidaten voldoen aan de eisen uit de profielschets. Kandidaten die aan alle formele eisen voldoen worden voor de duur van een studiejaar benoemd door de examencommissie. In de gevallen waarin dat niet zo was, werd de onderwijsmanager gevraagd of er nog aanvullende informatie was die het besluit van de examencommissie zou kunnen doen veranderen.

De examencommissie maakt onderscheid tussen examinatoren die beoordelen op basisniveau en examinatoren die onderdelen beoordelen op eindniveau. Voor de eerste categorie waren de eisen:

- minimaal een half jaar ervaring als docent binnen het hoger onderwijs;
- aantoonbare kennis m.b.t. toetsen en beoordelen;
- inhoudelijk deskundig

Voor punt b gold dat de kandidaten een didactische aantekening (BKO, BKE e.d.) moesten hebben of minimaal een inwerkprogramma van het instituut doorlopen moesten hebben. Voor zittende docenten die werden voorgedragen voor herbenoeming kon een uitzondering worden gemaakt op grond van kennis en ervaring, aangezien het traject om alle docenten een BKE-kwalificatie te laten behalen loopt tot 2021.

Voor punt c geldt dat de examencommissie op dit punt vertrouwt op de professionaliteit van de docent en de onderwijsmanager. Benoemde docenten zijn in principe bevoegd voor alle onderdelen, afhankelijk van het niveau, van de opleiding.

Voor de tweede categorie waren de aanvullende eisen:

- minimaal twee jaar ervaring als docent in het hoger onderwijs;
- een graad minimaal op masterniveau of aantoonbare kennis/ervaring
- aantoonbare kennis van de eindkwalificaties en ervaring met de beoordelingsprocedures op eindniveau

De lijsten met de benoemde examinatoren worden gepubliceerd en het bedrijfsbureau ziet erop toe dat alleen benoemde examinatoren resultaten aanleveren. Bij het inplannen van afstudeerzittingen wordt gecontroleerd of de betrokkenen hiertoe zijn benoemd door de examencommissie.

Doordat het veelal een jaar duurt voordat nieuwe, onervaren docenten een didactische aantekening kunnen behalen, ontstonden er wel eens problemen bij groeiende opleidingen die met een tekort aan examinatoren kampten. In een aantal gevallen heeft de examencommissie daarom tijdelijk dispensatie verleend. Op voorwaarde dat er een gericht inwerktraject was en dat de toetscommissies de toetsen van deze docenten vooraf controleerden. Dit bleek naar tevredenheid te functioneren.

Een belangrijk criterium bij de benoeming van nieuwe examinatoren op eindniveau was dat zij eerst een aantal afstudeerzittingen en kalibratiesessies bijgewoond hadden. De examencommissie heeft in een beperkt aantal gevallen dispensatie gegeven op de eis van minimaal twee jaar ervaring in

het hbo om een tekort aan bevoegde examinatoren te voorkomen. Daarbij was de voorwaarde dat de betrokken docenten eerst een versneld inwerktraject doorliepen met het bijwonen van afstudeerzittingen en kalibratiesessies.

Doordat alleen nog docenten met een master degree worden aangenomen, vormt deze eis vrijwel geen probleem meer.

Ingetrokken examinatorschappen betroffen alleen docenten die, door pensioen of verandering van werkring, niet meer werkzaam waren aan de hogeschool.

8.2. Benoeming 'externe' examinatoren

Er zijn ook externe examinatoren benoemd. Bij de afstudeerzittingen is altijd een externe examiner aanwezig die mee beoordeelt. Deze externe examinatoren worden door de opleidingen aangezocht uit het beroepenveld en moeten voldoen aan de volgende eisen:

- Minimaal hbo opleiding
- Minimaal 5 jaar werkervaring in het beroep op minimaal hbo-niveau
- Actuele werkervaring

De examencommissie beoordeelt dit aan de hand van de cv's van de kandidaten die worden voorgedragen door de onderwijsmanager. Om de externe examinatoren op de hoogte te houden van de eisen gesteld aan de beoordeling, organiseren de opleidingen kalibratiesessies voor deze groep examinatoren. Deelname hieraan is niet vrijblijvend en de opkomst is veelal goed.

Het blijkt dat de externe examinatoren niet wezenlijk anders oordelen - dat zou ook niet wenselijk zijn - maar doordat zij dicht bij de beroepspraktijk staan, vormen zij een goede waarborg dat de inhoud en het niveau van de opdrachten actueel zijn.

8.3. Trends of aandachtspunten.

De examencommissie heeft besloten met ingang van het studiejaar 2019-2020 de eis los te laten dat examinatoren op eindniveau minimaal twee jaar ervaring als docent in het hoger onderwijs moeten hebben, aangezien deze eis niet echt relevant bleek te zijn. Van belang is dat nieuwe kandidaten minimaal twee kalibratiesessies en twee beoordelingen op eindniveau hebben bijgewoond. In geval van herbenoeming volstaat het jaarlijks bijwonen van een kalibratiesessie.⁶

Inmiddels zijn kalibratiesessies volledig ingeburgerd binnen het instituut, maar de examencommissie wil een striktere controle op de deelname van alle examinatoren, intern en extern.

De opleidingen zijn, op aandringen van de examencommissie, in een eerder stadium begonnen met het werven van externe examinatoren, opdat er een voldoende groot reservoir is. Daarbij is een heel klein aantal voordrachten afgewezen, omdat de kandidaten naar het oordeel van de examencommissie te lang uit het arbeidsproces waren om nog van actuele ervaring te kunnen spreken.

⁶ Zie bijlage 18.3 voor de volledige benoemingsprocedure.

9. Betrokkenheid bij accreditaties

9.1. Aard van de betrokkenheid

In december 2018/januari 2019 zijn de opleidingen BOU, FM en ROP gevisiteerd. De visitatiepanels betoonden zich positief over hun bevindingen: de opleidingen kregen een voldoende en geconstateerd werd dat de examencommissie in control is. Bij de opleiding FM wees het panel er wel op dat bij een aantal van de gescreende afstudeerwerken de beoordelingen vooraf van het rapport door de drie examinatoren sterk verschilden. Het panel drong daarom aan op maatregelen om het beoordelingsproces transparanter te maken.

9.2. Effecten van de betrokkenheid

Het punt van de afwijkende beoordelingen was bekend bij de toetscommissie FM en bij de examencommissie. Het vormde ook aanleiding tot discussie over de rol van de docentbegeleider bij de beoordeling. De opleiding heeft met ingang van het studiejaar 2019-2020 de procedure gewijzigd, zodat de docentbegeleider geen deel meer uitmaakt van de afstudeercommissie.

De examencommissie pakt het punt ook in bredere zin op. Bij de screenings van afstudeerwerken zal de examencommissie voortaan ook standaard de afzonderlijke beoordelingen die vooraf gegeven zijn bekijken. Verder adviseert de examencommissie, zoals genoemd in 4.5, de opleidingen hier zelf op toe te zien.

10. Betrokkenheid bij nieuwe onderwijsactiviteiten

10.1. Aard van de betrokkenheid

De examencommissie woont jaarlijks in een adviserende rol de gesprekken bij tussen de opleidingen en de directie, waarin het curriculum voor het komende studiejaar inclusief de bijbehorende regelingen wordt vastgesteld. De examencommissie kan zo in een vroegtijdig stadium wijzen op eventuele consequenties van veranderingen voor de toetsing en beoordeling.

De examencommissie heeft desgevraagd ook advies gegeven over de toetsing van het nieuwe project RMI11 bij V&M en een andere opzet voor de beoordeling van het afstudeertraject.

10.2. Effecten van de betrokkenheid

Naar aanleiding van opmerkingen door de examencommissie bij de gesprekken is bij een aantal opleidingen de verplichte aanwezigheid (POA) bij sommige cursussen nog eens gezien. De conversietabellen waren op orde, maar de examencommissie heeft wel aandacht gevraagd voor de controle op de kwaliteit van eventuele vervangende opdrachten.

De opleidingen BOU en V&M voeren het komend studiejaar een andere opzet voor de beoordeling van het afstudeertraject in, waarin de adviezen van de examencommissie zijn verwerkt.

11. Beoordeling van programma's op maat

11.1. Ervaringen bij aanvragen van individuele studenten

Individuele leerplannen worden opgesteld door de opleiding. Mocht dit curriculumwijzigingen met zich meebrengen die niet zijn opgenomen in enige conversietabel, dan worden deze wijzigingen ter goedkeuring voorgelegd aan de examencommissie. Bij de zaken die zo werden voorgelegd aan de examencommissie ging het veelal om langstudeerders waarvoor niet direct meer passende conversies bestonden. Doordat bij de curriculumvernieuwingen grotere blokken met meer studiepunten zijn gevormd, bracht een passende oplossing die recht deed aan de te behalen leerdoelen soms met zich mee dat een student meer dan 180 studiepunten moest behalen in de hoofdfase. Maatwerk in de vorm van vervangende opdrachten kwam nauwelijks voor en de examencommissie liet deze opdrachten dan screenen door de curriculum- dan wel de toetscommissie.

De behandeling van dergelijke zaken kost naar verhouding veel tijd. De examencommissie participeert momenteel in een werkgroep van het platform examencommissies, die onderzoekt wat de mogelijkheden zijn om algemene richtlijnen te formuleren voor het proces rond individuele leerplannen.

11.2. Ervaringen bij verzoeken om toestemming minors bij andere instellingen

De aanvragen voor minoren via Kies-op-Maat trajecten leverden geen bijzonderheden op. De examencommissie ontving tevens verschillende verzoeken buiten Kies-op-Maat om, voor het volgen van onderwijs ter invulling van de minorruimte aan een Nederlandse universiteit of een buitenlandse onderwijsinstelling op minimaal hbo-niveau.⁷ Inmiddels zijn er al enkele jaren ervaringen met vaste partners in het buitenland en zijn er standaardprogramma's die de examencommissie heeft goedgekeurd. Daarnaast kwamen er verschillende aanvragen van studenten die zelf een buitenlandse instelling hadden gevonden. In alle gevallen geldt dat de examencommissie beoordeelt of het voorgestelde programma voldoende verbredend dan wel verdiepend is ten opzichte van het reguliere programma van de student. Een enkele aanvraag werd afgewezen omdat de examencommissie constateerde dat er teveel overlap was.

Doordat er bij een minor in het buitenland nog wel eens wijzigingen plaatsvinden in het programma, kreeg de examencommissie regelmatig verzoeken voor een herziening van het besluit. Inhoudelijk leverde dit geen echte problemen op, maar de examencommissie zoekt nog naar mogelijkheden om het administratieve proces efficiënter te maken.

⁷ Als daar twijfel over bestond werd advies ingewonnen bij het ColA.

12. Verstrekte getuigschriften

12.1. Aantal verstrekte getuigschriften

In 2018-2019 werden in totaal 722 propedeuse-getuigschriften en 492 bachelor-getuigschriften uitgereikt. Voor de AD-opleidingen zijn geen getuigschriften uitgereikt, want deze vielen per 01-09-2018 onder de examencommissie van het RAC.

De onderstaande tabel toont de aantallen voor de afgelopen jaren:

	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
Getuigschriften				
Propedeuse	722	645	522	594
AD-IBM		14	17	
Bachelor	492	427	455	428

12.2. Trends of aandachtspunten

Door een striktere controle bij het vaststellen van propedeuse-getuigschriften deden zich geen problemen meer voor met het toewijzen van keuzepunten aan de juiste studiefase. Voor een correcte en efficiënte afhandeling van het proces van het vaststellen van getuigschriften door de examencommissie blijft het wel van belang dat de opleidingen zich strikt houden aan de vastgestelde deadlines voor het aanleveren van resultaten.

13. Fraude en preventie

13.1. Geconstateerde fraude en onregelmatigheden bij toetsen

Er waren in totaal 77 gevallen van fraude en 1 onregelmatigheid bij een toets. Het betrof vooral gevallen van plagiaat: 55 ofwel ruim 71% van de gevallen.

De onderstaande tabel toont het aantal gevallen van fraude geconstateerd door de examencommissie over de afgelopen jaren:

	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
Aantallen (studenten)	77	88	63	121

Ten opzichte van vorig jaar is er sprake van een beduidende daling, maar er zijn opvallende verschillen tussen de opleidingen. Aandacht blijft dan ook geboden.

13.2. Praktijken op het gebied van fraude door studenten

De meest voorkomende vorm van fraude is en blijft plagiaat. Het betrof studenten die individueel te maken opdrachten inleverden waarvan delen identiek waren, projectgroepen die delen van rapporten uit voorgaande jaren kopieerden en enkele andere gevallen waarin zonder bronvermelding werd geciteerd. Medeplichtigheid aan plagiaat kwam eveneens voor, met name bij groepsopdrachten waarbij studenten hadden nagelaten elkaars bijdragen te controleren.

Verder meldden surveillanten een aantal gevallen van het gebruik van spiekbriefjes, niet-toegestane aantekeningen in boeken en aantekeningen op de armen dan wel handen van studenten. Een enkel geval betrof het gebruik van een mobiele telefoon of een grafische rekenmachine terwijl alleen een gewone rekenmachine was toegestaan.

13.3. Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door studenten

De examencommissie voert een sanctiebeleid gebaseerd op de richtlijnen in de OER. In gevallen waarin de examencommissie meent dat de student alleen onzorgvuldig is geweest, kan worden volstaan met een berisping. Hiervan komt dan wel een notitie in het studentendossier te staan. Het betrof medeplichtigheid aan plagiaat waarvan niet aan te tonen viel dat dit willens en wetens gebeurde en een lichte onregelmatigheid. In andere gevallen wordt het werk ongeldig verklaard en wordt de student, afhankelijk van de zwaarte van het vergrijp, uitgesloten van deelname aan een aantal toetskansen. De examencommissie bewaakt daarbij de proportionaliteit van de opgelegde sancties. Bij het vaststellen van een sanctie wordt altijd gekeken naar de uitwerking van de opgelegde maatregel op het studeerbaar programma van de student. In geval van recidive door een student geldt automatisch een verzwaarde straf. Gevallen van identiteitsfraude en dergelijke worden bestraft en gemeld bij de directie voor eventuele disciplinaire maatregelen.

Om plagiaat tegen te gaan wordt bij het inleveren van opdrachten en rapporten het werk consequent gecontroleerd met behulp van Ephorus. De studenten worden er ook op gewezen dat dit gebeurt. In de voorlichting aan studenten wordt het risico van plagiaat en medeplichtigheid aan plagiaat benadrukt en wordt gewezen op de daaraan verbonden sancties. Verder staat het vermeld in de modulewijzers en zijn naar aanleiding van de bevindingen vorig studiejaar de bepalingen over wat gedeeld mag worden in een aantal modulewijzers nog eens aangescherpt.

Het overgrote deel van de plagiaat meldingen betrof de opleiding LM. De examencommissie heeft erop aangedrongen dat (project)opdrachten regelmatig worden herzien om plagiaat tegen te gaan. Toch bleken bij deze opleiding een aantal projectopdrachten maar marginaal te zijn veranderd ten opzichte van voorgaande jaren.

De richtlijnen die de examencommissie heeft opgesteld voor het gebruik van hulpmiddelen en aantekeningen bij toetsen hebben effect gehad. Er deden zich geen gevallen meer voor waarbij de bepalingen over wat was toegestaan tijdens een toets onduidelijk bleken te zijn voor de surveillanten.

13.4. Praktijken op het gebied van fraude door examinatoren

Gevallen van fraude door docenten/examinatoren zijn niet geconstateerd.

13.5. Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door examinatoren

De examencommissie meent dat het huidige beleid voldoende garanties biedt om dit te voorkomen. De procedures schrijven voor dat schriftelijke toetsen vooraf op verschillende aspecten worden gecontroleerd door een tweede lezer. Bij mondelinge toetsen en assessments geldt het vierogen principe. De toetscommissie controleert steekproefsgewijs de kwaliteit van toetsen.

Verder gaan ongebruikelijke cijfermutaties langs de examencommissie voordat de wijzigingen worden ingevoerd. Op die manier wordt bewaakt dat er geen toetstrajecten ontstaan buiten het zicht van de examencommissie om.

13.6. Trends of aandachtspunten

Een aandachtspunt blijft het regelmatig vernieuwen van (project)opdrachten om plagiaat te voorkomen. Evenals het aanbrengen van voldoende variatie bij individuele opdrachten die aan groepen studenten worden verstrekt en in toetsen die jaarlijks worden afgenomen. De examencommissie bepleit dan ook om richtlijnen hiervoor op te nemen in het toetsbeleid.

14. Toetsgerelateerde klachten

14.1. Aantallen toetsgerelateerde klachten en aantal gegronde daarvan

Van de 59 ingediende klachten waren er negen gegrond. Van de gegronde klachten betroffen er vijf wijzigingen in het toetsrooster die te laat bekend waren gemaakt. Drie klachten betroffen een digitale toets waarbij het systeem vastliep. Een klacht betrof fouten in de begeleiding van een afstudeerstage. De examencommissie heeft moeten constateren dat er dit studiejaar de nodige problemen waren met de toetsorganisatie: er zaten regelmatig fouten in het toetsrooster en bij de bekendmaking van de toetsdata werd niet de hand gehouden aan de termijnen die daarvoor stonden in het reglement. Het probleem is onder de aandacht gebracht van het hoofd bedrijfsbureau en de directie. Aangezien dit niet tot een oplossing leidde, heeft de examencommissie studenten die hierdoor werden benadeeld extra kansen toegekend. De andere vier klachten betroffen incidenten die zich daarna niet meer voordeden.

De vijftig niet-gegrond verklaarde klachten betroffen vooral studenten die het oneens waren met de inhoud van een toets of hun beoordeling. De examencommissie heeft echter in deze gevallen geen procedurele fouten gevonden en verder reikt haar bevoegdheid ook niet op dit punt. Acht klachten betroffen de gang van zaken tijdens een toets, maar deze werden niet ondersteund door het proces-verbaal. De surveillanten bleken zich goed aan de instructies te hebben gehouden en voorkomende problemen veelal in overleg met het bedrijfsbureau te hebben opgelost.

De onderstaande tabel toont de aantallen klachten over de afgelopen jaren:

	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
Aantallen (waarvan gegrond)	59 (9)	102 (5)	122 (34)	74 (37)

De daling komt voor een deel doordat de examencommissie minder klachten ontving over zaken die buiten haar bevoegdheid vielen. Studenten weten de examencommissie beslist te vinden, maar in het verleden werden zij wel eens te snel doorverwezen.

14.2. Trends of aandachtspunten

De examencommissie acht het absoluut onwenselijk dat de organisatie zich niet aan de eigen reglementaire bepalingen rond het bekendmaken van toetsdata houdt. Zij wacht de resultaten af van het project dat is gestart om de toetsorganisatie te verbeteren en zal het punt onder de aandacht van de directie houden.

Het is gebleken dat een goede instructie van de surveillanten belangrijk is voor een correct verloop van de toetsen. De instructie-bijeenkomst die vorig studiejaar is gehouden had beslist positieve effecten. De examencommissie heeft daarom erop aangedrongen deze bijeenkomst in het studiejaar 2019-2020 te herhalen, hetgeen inmiddels is gebeurd.

Klachten over de inhoud van een toets of de beoordeling horen wettelijk gezien direct naar het college van beroep te gaan. De procedure die de hogeschool tot nu toe volgde, waarbij dergelijke klachten eerst naar de examencommissie werden verwezen, leidt tot formele problemen. De examencommissie acht het daarom van belang dat deze procedure op hogeschoolniveau wordt gewijzigd en zal vooruitlopend daarop deze klachten voortaan direct doorverwijzen naar het college van beroep.

15. Hoorzittingen examencommissie

15.1. Aantallen hoorzittingen

Dit jaar waren er 149 geagendeerde hoorzittingen. De examencommissie neemt daarnaast regelmatig per mail of telefonisch contact op met docenten of studenten om aanvullende informatie te verkrijgen. In geval van fraudezaken belegt de examencommissie altijd een hoorzitting, de overige zittingen waren op verzoek van een student. Het betrof met name verzoeken om verlate inschrijvingen voor een toets, extra/vervroegde kansen en klachten. De hoorzittingen leidden slechts in enkele gevallen tot herziening van een voorgenomen besluit. Maar de examencommissie hecht er ook waarde aan dat de besluiten zo nader kunnen worden toegelicht voor studenten.

De onderstaande tabel toont de aantallen hoorzittingen over de afgelopen jaren:

	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
Hoorzittingen	149	200	133	137

15.2. Trends of aandachtspunten

In vergelijking met vorig studiejaar, toen het aantal hoorzittingen sterk steeg, ging de trend weer omlaag. De verklaring ligt er vermoedelijk in dat door een wijziging in Osiris studenten nu eerst het besluit moesten lezen voor ze een hoorzitting konden aanvragen.

16. Aantal beroepszaken CBE

16.1. Aantallen beroepszaken bij CBE hoorzittingen en aantal gegronde daarvan

Van de zeven zaken die voor het CBE kwamen werd in zes gevallen het beroep ongegrond verklaard en één zaak werd tijdens de zitting geschikt. Verder trokken twee studenten hun beroep in na kennisneming van het verweerschrift van de examencommissie. En twee zaken werden minnelijk geschikt nadat studenten verlaat met aanvullende informatie waren gekomen. Twee klachten rond het afstuderen uitgezonderd betroffen de zaken allemaal bezwaren tegen sancties opgelegd wegens fraude.

De onderstaande tabel toont het aantal beroepszaken over de afgelopen jaren:

	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
Aantallen (waarvan gegronde)	7 (0)	16 (1)	13 (0)	22 (3)

16.2. Trends of aandachtspunten

De examencommissie concludeert uit deze cijfers dat zij haar besluiten afdoende onderbouwt en dat het door haar gevoerde sanctiebeleid billijk is. Er is echter een trend waar te nemen dat studenten vaker en sneller rechtsbijstand inschakelen, waardoor het proces verder formaliseert. Het aantal beroepszaken mag dan zijn gedaald, maar de afhandeling van de afzonderlijke zaken kostte daardoor meer tijd.

17. Overige aangelegenheden

De examencommissie krijgt jaarlijks veel aanvragen voor een extra- c.q. vervroegde kans. Deze worden vrijwel uitsluitend toegekend, als de student daarmee - conform artikel 9.12 en de uitwerking in 10.1.3 lid c van de hogeschoolgids IGO - de studie aan de hogeschool kan afronden, dan wel als er sprake was van fouten in de toetsorganisatie. De examencommissie staat een strikt beleid voor op dit punt, omdat veel extra toetsen de borging van de kwaliteit van de toetsing kunnen bemoeilijken.

De examencommissie heeft een protocol uitgewerkt voor studenten die op grond van bijzondere omstandigheden verzoeken om een verlenging van de maximale afstudeerperiode en dit onder de aandacht van de afstudeercoördinatoren gebracht. Er waren dit jaar verschillende studenten die vanwege complexe problematiek verlenging aanvroegen. De examencommissie heeft daarbij een strikte grens moeten stellen aan de maximale duur van de verlenging. Indien dit ook niet haalbaar is, zal de student opnieuw moeten beginnen.

De examencommissie moest dit studiejaar veel tijd besteden aan studenten die zich niet op tijd hadden ingeschreven voor een toets en een verzoek voor een verlate inschrijving indienden. Deze systematiek leidde ook tot de nodige klachten en de verplichting is, mede op aandringen van de examencommissie, afgeschaft.

18. Bijlagen

18.1 Mandaat toetscommissies

Mandatering taak van examencommissie bachelor opleidingen IGO aan toetscommissies bachelor opleidingen IGO 2018 - 2019

Van: Examencommissie bachelor opleidingen IGO

Aan: Toetscommissies bachelor opleidingen IGO

De examencommissie is verantwoordelijk voor de kwaliteitszorg rondom toetsing. Deze taak wil de examencommissie graag mandateren aan de toetscommissies, zodat elke toetscommissie de examencommissie op opleidingsniveau kan voeden met informatie over de kwaliteit en het niveau van toetsing.

Mandaat is de bevoegdheid om in naam van een ander werkzaamheden te verrichten, maar zonder de daarbij horende verantwoordelijkheid. Bij mandateren worden geen bevoegdheden overgedragen. De mandaatgever, de examencommissie, blijft zelf bevoegd.

Mandaat

De examencommissie mandateert de hierboven genoemde toetscommissies in studiejaar 2018 - 2019 de volgende taak uit te voeren:

Het beoordelen van de kwaliteit van tentamens en examens; het beoordelen van de validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid van tentamens en examens, waaronder ook afstudeerwerken.⁸

- De toetscommissie voert per onderwijsperiode een kwaliteitscheck uit conform Toetsbeleid IGO 2017-2020. De toetscommissie maakt hierbij gebruik van de toetsanalyseformulieren te vinden op <https://hint.hr.nl/nl/HR/Over-de-HR/Kwaliteit-en-onderwijs/Toetsing/>⁹
- De toetscommissie stelt voorafgaand aan het studiejaar vast welke toetsen voor een kwaliteitscheck in aanmerking komen. Het streven is om binnen 4 jaar om alle toetsen van het curriculum te hebben beoordeeld. De minormodules en de keuzevakken die onder de organisatie van de opleiding vallen moeten ook worden meegenomen in de kwaliteitscheck.
- De toetscommissie koppelt haar bevindingen terug aan de modulehouders en informeert binnen drie werkweken na iedere onderwijsperiode de onderwijsmanager en de

⁸ Een examen is de afronding van een opleiding, een tentamen de afsluiting van een vak.

⁹ Het staat de toetscommissies vrij het format aan te passen mits de genoemde punten gehandhaafd blijven, of nog punten toe te voegen.

examencommissie over haar voornaamste activiteiten en bevindingen door middel van een kwartaalverslag.

- De toetscommissie voert per half jaar een kwaliteitscheck uit op minimaal vier afstudeerwerken (waarvan minimaal twee werken beoordeeld met een 5.5 tot 6.4), aan de hand van 'Checklist Eindniveau bachelor in afstudeerwerken'.
- Indien er naast de afstudeeropdracht andere onderdelen zijn waarbij competenties op eindniveau worden getoetst, worden deze jaarlijks geanalyseerd.
- De toetscommissie beoordeelt of het toetsplan dekkend is voor de eindcompetenties.
- De toetscommissie ziet erop toe dat de opleiding jaarlijks kalibratiesessies (voor interne en externe examinatoren) organiseert voor modules waar het eindniveau wordt afgetoetst.
- De toetscommissie rapporteert over haar bevindingen ten aanzien van bovenstaande jaarlijks aan de examencommissie en informeert het management. Besluitvorming ligt altijd bij de examencommissie. De toetscommissie maakt hierbij gebruik van de handreiking 'Jaarlijkse rapportage toetscommissie' (te vinden op Infoland).

18.2. Checklist afstudeerwerken bachelor

A. Eindniveau

Criteria	Oordeel 0 - 1 - 2
1. De <i>rapportage</i> <ul style="list-style-type: none">• Informatie is volledig, correct en verifieerbaar• Lay-out is functioneel, zakelijk en consistent• Taalgebruik is correct en zakelijk• Spelling is correct	
2. Het <i>probleem</i> : <ul style="list-style-type: none">• sluit aan bij de inhoud en het niveau van de opleiding• is relevant voor het beroep• is complex en actueel• is theoretisch onderbouwd	
3. De <i>methode van aanpak en uitvoering</i> : <ul style="list-style-type: none">• sluit aan bij het probleem• is onderbouwd• omvat de elementen: gegevens verzamelen, verwerken en analyseren• gebruik gemaakt van voldoende en relevante (internationale) bronnen	
4. Het <i>resultaat</i> van het werk: <ul style="list-style-type: none">• komt voort uit de analyse• is verantwoord• draagt bij aan oplossing van beroepsvraagstuk	
5. Het afstudeerwerk getuigt van <i>overzicht, inzicht, reflectie (op de context, aanpak, uitvoering en resultaat) en een onderzoekende en kritische houding)</i>	

Ronde 1:

Elke beoordelaar beoordeelt afzonderlijk een afstudeerwerk aan de hand van deze checklist en geeft een voorlopige beoordeling per criterium met:

- 0 onvoldoende
- 1 twijfel → bespreken
- 2 voldoende

Ronde 2:

Verschillen in scores worden beargumenteerd, totdat de beoordelaars het eens zijn over een gemeenschappelijke score. Het oordeel over het afstudeerwerk in zijn geheel komt tot stand door het gemiddelde van de beoordeling van de vijf criteria.

De voorlopige beoordeling van het afstudeerwerk kan een 1 (twijfel) zijn. Daarmee wordt duidelijk dat het een bespreekgeval is. Vervolgens bespreken de beoordelaars het werk, en wordt het oordeel een 0 (onvoldoende) of een 2 (voldoende).

Bij de definitieve eindbeoordeling gelden als minimale voorwaarden voor een voldoende:

- niet meer dan 1 van de criteria is met 0 beoordeeld en
- de som van de beoordelingen is minimaal 8

B. Procedure

Criteria	Voldaan?
1. De beoordeling geschiedt door minimaal twee examinatoren (beoordelaars) die onafhankelijk van elkaar een oordeel geven, en op basis daarvan tot een gezamenlijk besluit komen.	
2. Minimaal één van de examinatoren is niet betrokken geweest bij de begeleiding van de student.	
3. Er is een externe deskundige (de opdrachtgever of een deskundige uit het werkveld) betrokken in een adviserende rol.	
4. Het beoordelingsformulier van de opleiding is door de examinatoren ingevuld met een onderbouwing van het oordeel.	
5. De beoordelingscriteria van de opleiding zijn afgeleid van de eindkwalificaties van de opleiding. Dit betekent dat ze passen bij de inhoud en het niveau van de opleiding.	
6. Studenten worden individueel beoordeeld op hun prestaties, ook wanneer er sprake is van groepswork. Dit is ook zichtbaar in de onderbouwing van het oordeel.	
7. Uit het beoordelingsformulier wordt duidelijk hoe het eindcijfer tot stand is gekomen.	
8. Als de beoordeling mondeling heeft plaatsgevonden, bijvoorbeeld bij een presentatie, is daar een schriftelijke weergave van beschikbaar.	

18.3 Overzicht BKE/SKE toetscommissieleden en examencommissie

TOETSCOMMISSIES			
BOU			
	Shareen Boerleider (vz)		BKE in 2019-2020
	Harold Tieman	SKE	
	Martin de Ronde		
CIV			
	Ernada Koljenovic	SKE	
	Wim de Ruijter		
	Wim Leeuwestein		
	Awni Sedra	BKE	
	Erik Hulsebosch (vz)		SKE in 2019-2020
FM			
	Matthijs van Lente	BKE	SKE in 2019-2020
	Henrike Meijboom	BKE	
	Renee Hoekema (vz)		SKE in 2019-2020
LM			
	Marta Nyczkowska	SKE	
	Roel Holdermans		
	Oxana vd Molen	BKE	
	Hans Bruijstens		BKE in 2019-2020
	Eleonora Vermeulen (vz)		SKE in 2019-2020
ROP			
	Rob te Grotenhuis (vz)		SKE in 2019-2020
	Milly Matthijs	SKE	
	Jack Hoogeboom		
V&M			
	Andries Vroegrijk (vz)	SKE	
	Renu Jagernath	BKE	
	Maurice Scheepers		BKE in 2019-2020
WAM			
	Marlies van der Wee (vz)	SKE	
	Sarah Muhle-Weiler	BKE	
	Jeroen Langedijk		

Examencommissie		
Natasja Beckers		BKE in 2019-2020
Peter Blommaart		BKE in 2019-2020
Jordi Caspers	BKE	SKE in 2019-2020
Oxana van der Molen	BKE	
Rob te Grotenhuis		SKE in 2019-2020
Joost Oegema	Master innoverend leren	BKE in 2019-2020
Charlotte Schmidt		BKE in 2019-2020
Paul Bassant (vz)		